

**Довідка**  
**про стан викладання та рівень навчальних досягнень**  
**з географії та природознавства**

Відповідно до перспективного плану вивчення стану викладання навчальних предметів у школі протягом жовтня 2019-2020 навчального року вивчався стан викладання географії та природознавства в школі. Дане питання розглядалося на педагогічній раді (протокол № від 29.10.2019 року). Виданий наказ по школі від 30.10.2019 року № -ОД.

Уроки географії в 8А, 8Б, 9А-11 класах викладає Ворожбит Світлана Олександрівна, вчитель географії та економіки, освіта вища, стаж безпосередньої педагогічної роботи 23 роки, за результатами атестації в 2015 році учителю підтверджено кваліфікаційну категорію «спеціаліст вищої категорії» та присвоєно звання «старший учитель. У 7, 9Б класах географію викладає Рудика Сергій Олексійович, учитель географії та біології, освіта вища, стаж педагогічної роботи 6 років, за результатами атестації у 2019 році присвоєно кваліфікаційну категорію «спеціаліст першої категорії». Клим Ольга Григорівна викладає географію у 6А, 6Б класах, працює у Линовиській загальноосвітній школі І-ІІІ ступенів перший рік, учитель географії та економіки, освіта вища, стаж педагогічної роботи 32 роки за результатами атестації у 2019 році присвоєно кваліфікаційну категорію «спеціаліст вищої категорії».

Природознавство у 3-4 класах викладають учителі школи І ступеня Совершенна Тетяна Іванівна, Раєвська Юлія Сергіївна, Свириденко Світлана Іванівна, Величко Світлана Миколаївна. Волкова Наталя Іванівна викладає природознавство у 5 класі перший рік, за фахом учитель української мови й літератури, зарубіжної літератури. Проте, проблемою залишається плінність педагогічних кадрів, що негативно впливає на якість викладання предмета.

Метою вивчення стану викладання географії та природознавства було :

- вивчення питання забезпечення базового рівня знань учнів з географії та природознавства;
- матеріально-технічне та методичне забезпечення НВП;
- відповідність викладання навчальним програмам;
- об'єктивність оцінювання навчальних досягнень учнів;
- розвиток творчих здібностей учнів;
- використання диференційованого підходу; формування знань, умінь і навичок у відповідності до вимог програм для загальноосвітніх шкіл;
- науковість, планування навчального матеріалу;
- підбір наочності, індивідуальних завдань з урахуванням індивідуальних здібностей учнів;
- наявність поурочних і календарно-тематичних планів, їх якість;
- використання наочних посібників;
- раціональне використання робочого часу;
- забезпеченість підручниками;
- виконання практичних робіт відповідно до навчальних програм.

У 2019/2020 навчальному році учні 6-9 класів вивчають географію за навчальною програмою, затвердженою наказом МОН України від 07.06.2017 № 804 та з використанням методичних рекомендацій, підготовлених МОН України спільно з НАПН України, ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» (лист МОН України 09.08.2017 № 1/9-436).

Учні 10 класу вивчають географію курсу «Географія: регіони та країни» рівень стандарту (52 години, 1,5 години на тиждень) за новими навчальними програмами, затвердженими наказом МОН України від 23.10.2017 № 1407., використовуючи методичні рекомендації, розроблені МОН України спільно з ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» (лист МОН України 03.07.2018 № 1/9-415).

Учні 11 класу вивчають курс «Географічний простір Землі» рівень стандарту (35 годин, 1 год. на тиждень) за програмою, затвердженою наказом МОН України від 23.10.2017 № 1407. Перевірка показала, що одним із вирішальних факторів стану шкільної освіти є рівень фахової та методичної підготовки вчителів, його кваліфікація та відношення до освітнього процесу.

Аналіз стану вивчення рівня навчальних досягнень школярів та викладання географії й природознавства показав, що вчителі систематично працюють над підвищенням свого методичного та фахового рівня, дотримуючись нормативу проходження курсової перепідготовки – кожних 5 років.

Календарні плани вчителів складено з урахуванням методичних рекомендацій. Поурочні плани педагогів відображають роботу з виконання державних програм, індивідуальну і диференційовану роботу з учнями. Практичні роботи виконуються згідно до вимог програм.

В своїй роботі вчителі географії та природознавства використовують наказ Міністерства освіти і науки України від 03.06.2008 № 496 «Про затвердження Інструкції з ведення класного журналу учнів 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів», вчителі школи I ступеня – наказ МОН України від 08.04.2015 № 412 «Щодо заповнення Класного журналу для 1-4 класів загальноосвітніх навчальних закладів» та лист Міністерства освіти і науки України від 01.07.2019 №1/11-5966 «Щодо методичних рекомендацій про викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2019/2020 навчальному році».

Ворожбит Світлана Олександрівна досконало володіє методикою викладання свого предмета. Працює над проблемною темою «Використання активних методів навчання на уроках географії як засіб підвищення ефективності уроку». Учитель впевнена, що однією з найголовніших умов підвищення ефективності уроку є впровадження різних форм і методів роботи: робота з атласом, контурними картами, глобусом; порівняльний метод, ілюстративний, демонстраційний, «живе» слово, художнє слово, спостереження, досліди, екскурсії, захист творчих робіт, мультимедійні презентації, відео сюжети.

На уроках слід відзначити ефективну активізацію навчально-пізнавальної діяльності учнів, різноманітні форми перевірки знань, впровадження індивідуалізації, диференційований підхід до перевірки вивченого та домашніх завдань, інтерактивні методи навчання, навчання учнів нетрадиційним пошукам розв'язання елементарних завдань. Велика увага приділяється розвитку умінь і навичок учнів, застосування набутих теоретичних знань в практичній діяльності. В ході перевірки виявлено, що вчитель Ворожбит С.О. звертає значну увагу на організацію самостійної роботи, учні справляються із завданнями щодо відтворення інформації, працюють на конструктивному та творчому рівнях. Учні працюють із картами, схемами,

таблицями, але слабше проявляють себе в тих завданнях, де вимагається більш глибоких знань, логічного мислення, аналізу вивченого матеріалу, розуміння взаємозв'язків.

На етапі актуалізації опорних знань Світлана Олександрівна застосовує «Інтелектуальну розминку», «Вірю-не вірю», «Географічну розминку», конкурс запитань, «Опитування-естафету», «Географічну мозаїку», «Лови помилку картографа», «Так-ні», «Знайди зайве».

Широко практикує на уроках метод «Прес», «Дерево рішень», «Мозковий штурм».

У процесі формування географічних понять Світлана Олександрівна прагне повністю задіяти в навчанні інтелектуальний потенціал кожного учня. Головний акцент робить на глибокому розумінні та самостійному використанні знань у нестандартних ситуаціях, в успішному розв'язанні проблемних завдань, значну роль відводить краєзнавчій роботі.

Учитель використовує на своїх уроках міжпредметні зв'язки, вчить учнів працювати з додатковою літературою, вирішувати і складати тестові завдання, готуючи учнів до ДПА та ЗНО, застосовує диференційовані завдання. У кабінеті географії проводяться ремонтні роботи й уроки географії доводиться проводити у декількох кабінетах, що створює певні труднощі особливо у використанні комп'ютерної техніки. Велику увагу педагог приділяє роботі з обдарованими дітьми, готує школярів до участі у предметних олімпіадах та конкурсах. Вихованці вчителя постійні учасники II (районного) етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з географії.

Виховує в учнів бережливе ставлення до природи, рідного краю, звичаїв свого народу. Формує позитивні риси характеру: справедливість, чесність, цілеспрямованість. Систематично підвищує свій фаховий рівень, активно займається самоосвітою, ділиться досвідом своєї роботи, проводить відкриті уроки, розміщує власні доробки на Інтернет порталах, у 2018-2019 н.р була членом журі районного етапу Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2019». Отримала 15 свідоцтв про розміщення матеріалів на платформі «Всеосвіта», відзначена грамотою за використання ІКТ в роботі педагога.

Рудика С.О. працює у Линовицькій ЗОШ I-III ступенів з 2017 року. Використовує методи компетентнісно-орієнтованого підходу до організації навчального процесу. На уроках сприяє формуванню ключових та предметних компетентностей. Працюючи над методичною проблемою: «Використання інформаційно-комп'ютерних технологій на уроках географії та біології для формування компетентностей сучасного здобувача освіти» особливу увагу приділяє формуванню не тільки предметних компетентностей, але і інформаційної та комунікативної ключових компетентностей, що досягаються за рахунок використання сучасних можливостей хмарних технологій, навчальних Інтернет-платформ та інших ресурсів Інтернету. При цьому вчитель не тільки користується готовими розробками, а й активно продукує власні. Долучається до функціонування і розвитку освітніх Інтернет-проектів: «На Урок», «Всеосвіта» Відзначений дипломом учасника конкурсу навчальних розробок «Вчительська десятка 2019», подякою за поповнення бібліотеки проекту «На урок» авторськими розробками, грамотою за участь у формуванні освітнього простору бібліотеки розробок, грамотою за активне поширення власного педагогічного досвіду. Отримав 17 сертифікатів про публікацію на освітньому порталі «На

Урок», та 10 свідоцтв про публікацію на Інтернет ресурсі проекту «Всеосвіта» та має подяку за внесок у розвиток бібліотеки методичних матеріалів. У 2019 році став переможцем районного та лауреатом обласного конкурсу «Учитель року – 2019».

Клим Ольга Григорівна має хорошу теоретичну підготовку, добре володіє методикою, враховує психологічні і вікові особливості дітей, вдало застосовує сучасні освітні технології, тісно пов'язуючи з вирішенням проблемних завдань школи, активно залучилася до програми «Healsy School: здорова школа заради здорових дітей». Працює над проблемою «Формування життєвих компетенцій та творчої активності на основі особистісно орієнтованого підходу до навчання і виховання на уроках географії». Уміє організовувати колективну роботу, групову, індивідуальну, використовує нестандартні типи уроків, зокрема «віртуальні подорожі», «урок дублера», «захист проекту», уроки на свіжому повітрі, інноваційні методи «мікрофон», «географічний крос», «мозковий штурм». Веде наполегливу роботу над формуванням навичок роботи з різними типами карт, вчить самостійно працювати з підручником та іншими додатковими джерелами. Дохідливо і переконливо пояснює новий матеріал, розвиває творчу активність, формує вміння аналізувати й узагальнювати, робити висновки, логічно і послідовно висловлювати думки, бореться за знання географічної номенклатури. У 2019 році прийняла участь у районному (Варвинський район) етапі конкурсу «Учитель року – 2019».

З 07 по 18 жовтня 2019 року з метою формування у свідомості учнів системи поглядів, принципів, норм поведінки щодо географічного середовища, вироблення вмінь практично застосовувати здобуті географічні знання та користуватися джерелами географічної інформації, а також залучення учнів школи до участі в позакласних заходах у закладі підготовлено та проведено декаду географії та природознавства.

### **Результати перевірки рівня навчальних досягнень учнів з географії у II семестрі 2018/2019 навчального року**

| Клас | Писали роботу | Рівень навчальних досягнень |           |          |            | Якість знань | Середній бал |
|------|---------------|-----------------------------|-----------|----------|------------|--------------|--------------|
|      |               | високий                     | достатній | середній | початковий |              |              |
| 8    | 21            | 2/9,5%                      | 5/23,8%   | 12/57,2% | 2/9,5%     | 33,3         | 6,0          |
| 9А   | 8             | 0                           | 3/37,5%   | 5/72,5%  | 0          | 37,5         | 5,3          |
| 9Б   | 9             | 1/11,1%                     | 5/55,6%   | 3/33,3%  | 0          | 66,7         | 7,3          |

*Якісний показник з географії по школі становить 59,9%.*

Основна мета навчального предмета “Природознавство” у 5 класі – формування природознавчої компетентності учнів шляхом засвоєння системи інтегрованих знань про природу і людину, основ екологічних знань, удосконалення способів навчально-пізнавальної і природоохоронної діяльності, розвиток ціннісних орієнтацій у ставленні до природи.

Досягнення зазначеної мети передбачає вирішення таких основних завдань:

- формування базових, загальнопредметних і предметних компетентностей;
- формування цілісної природничо-наукової картини світу, що охоплює систему знань, уявлень про закономірності у природі та місце людини в ній;

- освоєння і поглиблення знань про різноманіття об'єктів і явищ природи; зв'язку світу живої і неживої природи; зміни природного середовища під впливом людини;
- оволодіння й удосконалення дослідними вміннями проводити спостереження, облік, досліди і вимірювання, описувати їх результати, формулювати висновки;
- виховання позитивного емоційно-ціннісного ставлення до природи; прагнення діяти в навколишньому середовищі відповідно до екологічних норм поведінки;
- застосування знань про природу у повсякденному житті для збереження навколишнього середовища та соціально-відповідальної поведінки в ній; адаптації до умов проживання на певній території; самостійного оцінювання рівня безпеки навколишнього середовища як сфери життєдіяльності.

Відповідно до типового навчального плану відведено для обов'язкового вивчення навчального предмета «Природознавство» в V класі - 70 годин, з розрахунку 2 навчальних години на тиждень.

Відповідно до змісту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженої Державними стандартами, у програмі предмета «Природознавство» визначені такі змістові лінії: «Методи пізнання природи. Природознавство – комплекс наук про природу»; «Об'єкти і явища природи. Природні і штучні системи»; «Земля – планета Сонячної системи. Умови життя на Землі»; «Людина і природа. Природне середовище і життя людини. Охорона і збереження природи».

Навчально-пізнавальний процес базується на формуванні в учнів загальнонавчальних умінь і навичок, універсальних способів діяльності та ключових компетенцій. У цьому напрямку Волкова Наталя Іванівна використовує для пізнання навколишнього світу різних методів: спостереження, проведення практичних робіт, робота з різними джерелами інформації для розв'язання проблемних завдань.

Аналіз відвіданих уроків свідчить, що вчитель забезпечує оптимальне поєднання принципів науковості, доступності, наочності; впроваджує дидактичні та рольові ігри тощо. Типи уроків відповідають дидактичній меті, віковим особливостям учнів; чітко продумана структура уроків. Наталя Іванівна здійснює оптимальний відбір обсягу та складності навчального матеріалу, його структурування й дозування, вибір методів і прийомів відповідно до завдань кожного етапу уроку та характеру пізнавальної діяльності учнів.

На уроках природознавства у 3-4 класах учителі використовують місцевий природознавчий та краєзнавчий матеріал, важливе значення для емоційно-естетичного сприйняття природи відіграють спостереження за природою, дидактичні ігри, уроки, проведені у формі подорожі, власні дослідження, творчі завдання, екологічні акції тощо. Такі форми проведення навчальних занять позитивно впливають на емоційну сферу дитини, сприяють розвитку уяви, фантазії, мислення, уваги.

Поряд із фронтальними та індивідуальними формами роботи учителі залучають школярів до колективної діяльності (парна, групова робота). Урізноманітнюючи методи, прийоми і засоби навчання, першорядне значення надають спостереженням у природі, власним дослідженням учнів, вирішенню

ситуативних завдань, роботі з інформаційними джерелами, а також практичній діяльності з охорони природи.

**Результати перевірки рівня навчальних досягнень учнів з природознавства у II семестрі 2018/2019 навчального року**

| Клас | Писали роботу | Рівень навчальних досягнень |           |          |            | Якість знань | Середній бал |
|------|---------------|-----------------------------|-----------|----------|------------|--------------|--------------|
|      |               | високий                     | достатній | середній | початковий |              |              |
| 2А   | 15            | 4/26,7%                     | 5/33,3%   | 6/40%    | 0          | 60           | 7,7          |
| 2Б   | 13            | 6/46,2%                     | 5/38,5%   | 2/15,3%  | 0          | 84,7         | 8,8          |
| 3    | 21            | 8/38,1%                     | 7/33,3%   | 6/28,6%  | 0          | 71,4         | 8,2          |

*Якісний показник з природознавства по школі становить 71,1%.*

Отже, можна зробити висновки про те, що у системі роботи вчителів географії та природознавства намітились такі пріоритетні напрями:

- екологічна спрямованість знань, що їх здобувають учні на уроках географії та природознавства;
- гуманістична спрямованість викладання предметів;
- всебічне використання краєзнавчого матеріалу;
- пошуки нових, нетрадиційних форм та методів навчання;
- диференційований підхід до дітей з урахуванням їх індивідуальних здібностей, виявлення та підтримка обдарованих дітей.

Основними недоліками, виявленими під час вивчення стану викладання географії та природознавства є:

1. Має місце недосконалість матеріальної бази навчального кабінету (відсутність топографічних інструментів, географічного майданчика для вимірювання вітру, кліматичних показників).
2. Слабка забезпеченість учнів школи необхідними учбовими матеріалами (відсутність у деяких учнів контурних карт, атласів, зошитів з друкованою основою).
3. Відсутність інформаційно-інноваційних комп'ютерних технологій.
4. Необхідно удосконалити роботу кафедри вчителів природничого циклу щодо удосконалення викладання предметів, аналізу зрізів знань учнів та підготовки учнів до державної підсумкової атестації.
5. Мала активність учнів у Малій академії наук.
6. Відсутність кабінету географії.

**Рекомендації:**

1. Учителям географії та природознавства:

- 1.1. Продовжувати використовувати перспективні освітні технології навчання географії та природознавства (проектні, інтерактивні тощо), що дозволить поглибити, оптимізувати й урізноманітнити форми та методи викладання географії, активізувати пізнавальну діяльність школярів, розвинути їхнє мислення та зацікавити предметами, більш активніше залучати до самостійної роботи з предметів.
- 1.2. Урізноманітнювати способи перевірки рівня навчальних досягнень учнів з географії та природознавства, зокрема, звернути увагу на підвищення рівня теоретичної бази знань учнів, формуванню вмінь та навичок пояснювати виконання тієї чи іншої практичної дії в умовах парної роботи.

1.3. Удосконалювати роботу щодо підвищення рівня навчальних досягнень учнів, конкретизувати мотивацію навчальної діяльності учнів та зв'язок з практичними навиками.

1.4. На уроках географії та природознавства більше працювати над умінням учнів формулювати й висловлювати свою думку, робити висновки, порівнювати, висловлювати свої враження та ставлення.

1.5. Активізувати роботу з обдарованими учнями, шляхом залучення школярів до розв'язку завдань підвищеної складності, олімпіадних завдань, участі в МАН, Інтернет-олімпіадах.

1.6. Поповнювати матеріально-технічну базу кабінету за рахунок залучених коштів та виділених Линовицькою селищною радою.

1.7. З метою підвищення ефективності стану викладання географії й природознавства та рівня навчальних досягнень учнів продовжувати підвищувати свій фаховий та професійний рівень шляхом самоосвіти та участі в методичних формах роботи.

1.8. До 20.05.2019 з метою підготовки учнів до успішного складання державної підсумкової атестації та незалежного зовнішнього оцінювання провести поглиблене повторення недостатньо засвоєних учнями розділів програми.

1.9. Продовжити роботу по створенню географічного майданчика, зеленого класу та сонячного годинника.

1.10. Здійснювати екскурсії на виробництва селища з метою ознайомлення з організацією діяльності.

1.11. Щорічно поповнювати базу даних талановитих та обдарованих дітей, виявляти їх здібності, нахили, пізнавальну діяльність.

## 2.Адміністрації школи:

2.1.Спрямувати роботу методичного об'єднання вчителів географії та природознавства на вирішення питань підвищення ефективності уроку та організацію позакласної роботи з географії та природознавства.

3.Завідуючому кафедрою природничих дисциплін Рудиці С.О.:

3.1 Проаналізувати результати стану викладання географії та природознавства.  
До 15 листопада 2019

3.2.Ретельно обговорити питання роботи з учнями , які мають початковий рівень навчальних досягнень на МО та розробити заходи щодо підвищення мотивації учнів до навчання.

4.Психологу Силенко Н.П.:

4.1. Провести анкетування дітей, що показали початковий рівень навчальних досягнень щодо їх можливостей сприйняття програмового матеріалу з метою надання порад учителям – предметниками для організації індивідуальної та диференційованої роботи вчителя з слабо встигаючими учнями на уроках.

Згідно діаграм

5. Контроль за виконанням наказу покладаю на заступника директора школи з навчально-виховної роботи ВорожбитС.О.

В.о. Директора школи

С.О. Ворожбит